

Μάθημα/Τάξη:	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΠΑΛ
Κεφάλαιο:	
Όνοματεπώνυμο Μαθητή:	
Ημερομηνία:	
Επιδιωκόμενος Στόχος:	

Μη λογοτεχνικό κείμενο

Στην παρακάτω μελέτη (απόσπασμα) τίθενται τα γενικά θεωρητικά πλαίσια για την ανάλυση του φαινομένου των μαζικών επικοινωνιών. Τα ΜΜΕ προσεγγίζονται σαν κοινωνικό φαινόμενο της καπιταλιστικής κοινωνίας του 20ού αιώνα, που αποτελεί τον ιστορικό χρόνο και τον κοινωνικό χώρο της ανάπτυξής τους. Οι αναλύσεις και τα επιχειρήματα τεκμηριώνονται με πλήθος εμπειρικών στοιχείων και πλούσιες βιβλιογραφικές παραπομπές.

Το κοινό των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Υπάρχει η άποψη πως η συντριπτική πλειονότητα των στελεχών των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (στο εξής ΜΜΕ) αντιλαμβάνεται το κοινό τους ως μια «μάζα κοινών ή μέσων ανθρώπων», των οποίων το πολιτιστικό επίπεδο θεωρείται χαμηλό. Το κοινό αυτό αποτελείται από άντρες και γυναίκες, από τους οποίους λείπει κάθε πολιτική ή πνευματική ανησυχία και προβληματισμός. Γι' αυτό και τα τηλεοπτικά προϊόντα που το κοινό θέλει - και που του τα προσφέρουν - είναι χαμηλής ποιότητας.

Αναμφίβολα, μέχρι ένα σημείο η εικόνα αυτή του κοινού βασίζεται στην πραγματικότητα. Η σύγχρονη κοινωνία προσφέρει στα μέλη της τυπική παιδεία και όχι τα προσόντα και τα βιώματα που θα επέτρεπαν μια γνήσια, ενεργητική συμμετοχή στον χώρο της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Γι' αυτόν τον λόγο οι λαϊκές μάζες αποζητούν πληροφόρηση και ψυχαγωγία που δεν κουράζει πνευματικά και δεν αναστατώνει τον καθιερωμένο τρόπο ζωής και σκέψης.

Εντούτοις, το να αντιλαμβάνεται κανείς το πολιτιστικό επίπεδο του κοινού ως μια συμπαγή και αμετάβλητη ενότητα είναι πέρα για πέρα εσφαλμένο. **Αρχικά**, επειδή έτσι παραγνωρίζονται οι διαφοροποιήσεις μεταξύ αυτών που απαρτίζουν το «κοινό» -

διαφοροποιήσεις ταξικές, γεωγραφικές, κατά φύλο, ηλικία και μόρφωση. Έπειτα, γιατί μια τέτοια αντίληψη λειτουργεί ως αυτοεκπληρούμενη προφητεία και δεν επιτρέπει καμιά ουσιαστική διερεύνηση των αναγκών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων των ανδρών και των γυναικών που απαρτίζουν το κοινό. **Με άλλα λόγια**, η εικόνα αυτή του κοινού, μολονότι έχει κάποιες από τις ρίζες της στην κοινωνική πραγματικότητα, ταυτόχρονα χαρακτηρίζεται από έναν βαθμό απομόνωσης από την πραγματικότητα. **Επίσης**, παρατηρείται έλλειψη ενδιαφέροντος για το πώς είναι το κοινό. **Τέλος**, επιδιώκεται να διαμορφωθούν οι ανάγκες και οι προτιμήσεις του κοινού, έτσι ώστε να εξυπηρετούν τους σκοπούς και τις ανάγκες των επικεφαλής των μέσων.

Ποιες ανάγκες των ΜΜΕ εξυπηρετεί, λοιπόν, αυτή η εικόνα του κοινού, η οποία μοιάζει να καθοδηγεί τους σύγχρονους πομπούς επικοινωνίας στη διαδικασία παραγωγής των μηνυμάτων; Η εικόνα του κοινού ως «μάζας μέσων ανθρώπων» χαμηλού πολιτιστικού επιπέδου γίνεται αβασάνιστα αποδεκτή από τα στελέχη των ΜΜΕ, γιατί λειτουργεί ως άλλοθι για την τυποποίηση και τον συντηρητισμό που χαρακτηρίζει τα προϊόντα των ΜΜΕ. Τα χαρακτηριστικά αυτά, αποτέλεσμα κατά κύριο λόγο του γεγονότος ότι τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας λειτουργούν ως εμπορικές επιχειρήσεις και αντιμετωπίζουν το κοινό τους πάνω απ' όλα ως αγοραστικό κοινό, δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τα λαϊκά ενδιαφέροντα και γούστα. Ασφαλώς, τα μηνύματα των ΜΜΕ δανείζονται στοιχεία της λαϊκής κουλτούρας, τα οποία όμως, αφού τα ενσωματώσουν, και με τον τρόπο αυτό τα μεταμορφώσουν σε προϊόντα μαζικής παραγωγής, τα ξαναπροσφέρουν «αλλοιωμένα» στις λαϊκές μάζες. Επομένως, μακροχρόνια το κοινό θα μάθει να θέλει και να ζητά αυτό που του έχει ήδη προσφερθεί, αυτό στο οποίο έχει ήδη εκτεθεί και το οποίο τελικά διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό το «τι θέλει το κοινό». Αρκετοί μελετητές πιστεύουν ότι ο ισχυρισμός των ΜΜΕ πως κατά κάποιον τρόπο εξυπηρετούν τις ανάγκες του κοινού – δίνοντάς του αυτό που θέλει -είναι ένας τρόπος να εκλογικεύσουν τις δικές τους απλοϊκές φόρμουλες. Ο κόσμος, λένε οι μελετητές, δεν ξέρει τι θέλει μέχρι να το δει και ακόμη και τότε αυτό που θέλει είναι συγκεχυμένο και πολύπλοκο.

Μ. Σεραφετινίδου (2003). Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Αθήνα: Gutenberg,σελ. 254-263 (διασκευή)

Δραστηριότητες:

1^η δραστηριότητα

A1α. Να αποδώσετε περιληπτικά (60-70 λέξεις) το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου.

Μονάδες 10

A1β. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε σύμφωνα με το κείμενο το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας στο τετράδιο σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό ή Λάθος**. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένα αποσπάσματα από το κείμενο.

α) Τα τηλεοπτικά προϊόντα που επιθυμεί το κοινό δεν είναι χαμηλής ποιότητας.

β) Η ποιότητα της παρεχόμενη παιδείας επηρεάζει αρνητικά τις ψυχαγωγικές επιλογές του κοινού.

γ) Το κοινό των σύγχρονων Μ.Μ.Ε. δεν είναι διαφοροποιημένο, αλλά συμπαγές.

δ) Τα Μ.Μ.Ε. προσαρμόζουν ανάγλυφα το περιεχόμενο των εκπομπών τους στις λαϊκές απαιτήσεις και ενδιαφέροντα.

ε) Η συγγραφέας του κειμένου τεκμηριώνει τις απόψεις της παραθέτοντας και απόψεις ειδικών επί του θέματος.

Μονάδες 5

2^η δραστηριότητα

A2α. Να αντικαταστήσετε τις **τονισμένες** συνδεδεμένες λέξεις της 3^{ης} παραγράφου του κειμένου με συνώνυμες -μία για κάθε περίπτωση- φροντίζοντας να μην αλλοιωθεί το νόημα του κειμένου.

A2β. Με τις **υπογραμμισμένες** λέξεις της τελευταίας παραγράφου να γράψετε μία πρόταση για κάθε περίπτωση.

A2γ. Να εντοπιστεί η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 3^{ης} παραγράφου του κειμένου.

15(5+5+5) μονάδες

3^η δραστηριότητα

A3. Σε μια ομιλία σας (300-400 λέξεις) στην τάξη, στα πλαίσια του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, να εκθέσετε τις επιπτώσεις που έχει για την κοινωνία η κερδοσκοπική στη σημερινή εποχή λειτουργία των Μ.Μ.Ε.

Μονάδες 20

Λογοτεχνικό κείμενο

Στο παρακάτω διήγημα (απόσπασμα) ένας άντρας, που βιώνει το άγχος της απόλυτης μοναξιάς του στις γιορτές, γίνεται ο μοναδικός «άσος της νύχτας».

Ο άσος της νύχτας

Με μισό αυτί, ενώ μασούλαγε αργά, άκουγε την τηλεόραση από το βάθος του σαλονιού.

Τώρα, παραμονή Πρωτοχρονιάς, έδιναν οι ειδήμονες τις τελευταίες οδηγίες για το «ρεβεγιόν με στυλ»: Αν κλείσατε τραπέζι σε μεγάλη πίστα, τότε σε άσπρο πουκάμισο μια ανοιχτού χρώματος (μουσταρδί) γραβάτα... Αν προτιμάτε εμφάνιση άκρως επίσημη, τότε η απάντηση είναι σμόκιν και γνώση του savoir vivre... Μακιγιάζ διακριτικό... Συνοδεύεστε; Και το έτερον ήμισυ να είναι αρμονικά ντυμένο. Μια κυρία μπορεί να κρύψει μερικά κιλά (δικαιολογημένα λόγω των ημερών) μέσα σ' ένα μαύρο, όχι μακρύ φόρεμα... Προλαβαίνετε: Ώρα έντεκα και μισή θα είστε στην τρίχα... Θα είστε ο άσος της νύχτας!

Μετά άρχισαν να μιλάνε για τα «ρεβεγιόν των επωνύμων». Ο τάδε κοσμηματοπώλης όχι πια στο γνωστό μέρος, όπου συνήθιζε, αλλά στην Κύπρο... Η δείνα ηθοποιός όχι εδώ αλλά στο Λονδίνο, προσκαλεσμένη από μια φίλη της... Η κόρη γνωστού εφοπλιστή θα μεταβεί με τον άντρα της και τα παιδιά τους στη Γαλλία, στο Παρίσι, όπου θα δοθεί φανταχτερό ρεβεγιόν στο σπίτι της φίλης της Μ., απ' όπου δεν θα λείψουν ο άλφα και ο βήτα - όλοι τους εγκατεστημένοι από χρόνια εκεί...

Κάποια στιγμή θυμήθηκαν, φαίνεται, σε ποια χώρα ζούσαν... Εμφανίστηκε ένας γνωστός τραγουδιστής και μίλησε για ανθρώπους «που δεν έχουν νιώσει τη φτώχεια και τον πόνο, και δεν έχουν μείνει ποτέ χωρίς λεφτά», ενώ σήμερα ο κοσμάκης όλα αυτά τα βιώνει στο πετσί του και δυστυχεί, όπως στα νιάτα του είχε υποφέρει κι ο ίδιος!... Γι' αυτό τραγούδησε με πάθος ένα παλιό σουξέ, «Το αγριολούλουδο», αφιερωμένο με αγάπη σ' όλους της γης τους πονεμένους...

Πώς τα κατάφερνε πάντα στις γιορτές -αντίθετα, σίγουρα, με ό,τι κατά βάθος θα επιθυμούσε -να μένει μόνος του, ποτέ δεν το κατάλαβε. Νοερά, βέβαια, ακολουθούσε τους άλλους, όλους αυτούς τους επώνυμους, καθώς τον περιέχυνε η λάμψη τους από το γυαλί της τηλεόρασης... Θα 'θελε να 'χε κι αυτός τους φίλους του, ναι, πολλούς φίλους. Τους έχανε όμως όλους αυτές τις μέρες. Άραγε υπήρχαν κι άλλοι που έμεναν, σαν κι αυτόν, ολομόναχοι, στις γιορτές; Άνοιγε έναν φανταστικό διάλογο με τον εαυτό του ή με τα λιγοστά αγαπημένα του πρόσωπα, ρωτούσε κι απαντούσε κιόλας, ό,τι του κατέβαινε απαντούσε.[...]

Τώρα ήταν η εποχή των θεαματικών τηλεοπτικών προγραμμάτων και παιχνιδιών, που καθήλωναν μέσα από τη μικρή οθόνη μια μεγάλη μερίδα του κοινού. Έναν λαό που δυσκολεύεται τόσο να εξασφαλίσει τα προς το ζην, έπρεπε, τουλάχιστον, να τον ταΐζουν με μπόλικο θέαμα... έδινε την εξήγηση. «Τους μικρούς ήρωες της καθημερινής μας περιπέτειας...» τους χαιρέτιζαν σχεδόν οι πάντες. Ιδίως όταν τους κινητοποιούσε το δέλεαρ του κέρδους... Ποιος απ' τους εναπομείναντες θα τα κατάφερνε να παραμείνει μέχρι τέλους στο παιχνίδι; Και ποιος θα κέρδιζε το χλιδάτο αμάξι που αποτελούσε το πολυπόθητο έπαθλο; (Να ήταν άραγε αυτό το φλέγον ζήτημα μιας χώρας που κατέρρευε;...). Τέλος πάντων, η αγωνία χτυπούσε στο κόκκινο...

Υπό το κράτος του τρόμου, Τάσος Καλούτσας, (2018), Μεταίχιμο

Δραστηριότητες:

1^η δραστηριότητα:

B1. Στο κείμενο να εξετάσετε το πώς ο τίτλος «Ο άσος της νύκτας» συνδέεται με το περιεχόμενο του κειμένου και με τη στάση του αφηγητή απέναντι στα μίντια. (70-90 λέξεις)

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα:

B2α. Να εντοπίσετε δύο αποσπάσματα του κειμένου όπου το ύφος του αφηγητή είναι ειρωνικό.

Μονάδες 5

B2β. Να προσδιορίσετε τεκμηριωμένα το είδος του αφηγητή και στη συνέχεια να εντοπίσετε δύο αποσπάσματα του κειμένου όπου η φωνή του «μπερδεύεται» με αυτή των μέσων ενημέρωσης.

Μονάδες 10

3^η δραστηριότητα:

B3. Με βάση και με το κείμενο, πιστεύετε ότι ο τρόπος που λειτουργούν σήμερα τα Μ.Μ.Ε. υπηρετεί τα ευρύτερα λαϊκά συμφέροντα ή όχι; Να απαντήσετε στα παραπάνω ερωτήματα σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

Ευχόμαστε επιτυχία!